

SÖZEL 10 DERSLER

- ✓ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
- ✓ TARİH
- ✓ COĞRAFYA
- ✓ FELSEFE
- ✓ DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

 www.yayindenizi.com.tr

adresinden de video çözümlere ulaşabilirsiniz.

- ✓ ÖĞRETMEN ÜYELİĞİ SEÇİMİ İLE SİSTEME ÜYELİK FORMUNU DOLDURUNUZ.
- ✓ SİSTEME GİRİŞ YAPARAK DİJİTAL İÇERİKLERİNİZİ İSTEDİĞİNİZ YERE İNDİREBİLİRSİNİZ.
- ✓ İNTERNETE BAĞLI OLSUN VEYA OLMASIN DİLEDİĞİNİZ PLATFORMLARDA İÇERİKLERİMİZİ KULLANABİLİRSİNİZ.
- ✓ İSTEDİĞİNİZ SORULARLA KENDİ TESTİNİZİ OLUŞTURABİLİRSİNİZ.

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir. Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Genel Yayın Koordinatörü

Ayça AKTAŞ DEMİRCAN

Editör

Buse UĞANTAŞ
Mehmet Ali CEMİLOĞLU

Yazarlar

Jale KILIÇ ÖZGEN, Cem KAYA, Yusuf CENAN, Hakan ÖZATEŞ, Hülya ÖZATEŞ,
Mesut KURT, Onur CANTAŞ, Ergün İÇÖZ, Elif YÜKSEL, Ahmet KARABIYIK

Dizgi

Yayın Denizi Dizgi Birimi

Basım Yeri

Yayın Denizi

ydtekserisi

rehberimtek

www.yayindenizi.com

Yayın Denizi Tek Serisi

tekyayin@isler.com.tr

0549 796 83 37

16-1019-01-5000-B

ISBN: 978-605-197-247-3

YAYINDA TEK BAŞARIDA TEK

ÖZELLİKLER

Rehberlik Bölümü
Konu Tekrar Testi
Özet Konu Tekrarı

KİTAP İÇERİĞİ

- Testler konu başlıkları ve kazanımlar dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Her test kendi içerisinde öğrenme sırası dikkate alınarak hazırlanmıştır.
- Öğrencinin kitaptan tam verim sağlayabilmesi için rehberlik bölümü eklenmiştir.
- Öğrencilerimizin soruları çözerken nerede takıldıklarını tespit edebilmeleri için konuya ait her tip soru çeşidine yer verilmiştir.
- Algı ve yorum gücünü ölçen sorular vardır.
- Orta sütunlarda konunun tekrarını sağlayan kısa özet bilgiler verilmiştir.
- Tamamı video çözümlüdür.

Orta seviye

BU KİTAP BANA NE KAZANDIRIR?

- Her tip soru çeşidini görmenizi sağlayacaktır.
- Akıl ve mantık yürütmenizi kolaylaştıracaktır.
- Düşünme becerinizi geliştirecektir.
- Her seviyedeki öğrenciye hitap eden bu soru bankası eksiklerinizi görmede size kaynak olacaktır.
- Bazı soruların farklı formatlarının üst üste sorulmasıyla konuları daha iyi öğrenmenizi, kavramanızı ve pekiştirmenizi sağlayacaktır.
- Seviyenizi belirlerken size yol gösterecektir.

Türk Dili
ve Edebiyatı
Test 70
Soru 631

Tarih
Test 40
Soru 482

Coğrafya
Test 40
Soru 492

Felsefe
Test 15
Soru 154

Din Kültürü
ve Ahlak Bilgisi
Test 15
Soru 148

ÖN SÖZ

Değişen eğitim – öğretim sistemindeki eğitim programı;

Bilimsel bilginin gelişimi, doğası, günlük hayattaki yansımaları, sosyal ve ekonomik yönden katkıları gibi bir çok alanı birleştirerek, öğrencilerin donanımlı, bilinçli ve çevreye faydalı olmalarını amaçlamıştır.

2017 – 2018 eğitim öğretim döneminin hedefleri arasında eleştirel, analitik, yenilikçi düşünen, sorgulayan yorum yapan yani üst düzey bilişsel becerilere sahip bireyler yetiştirilmesi bulunmaktadır. Bu nedenle kitabımız hazırlanırken öğrenciyi birçok yönden desteklemek ve öğrenmeyi kolaylaştırmak için gerekli yöntemler dikkate alınmıştır.

Ünite içeriği, konuların zorluğu ve kolaylığı, üniversite sınavında soru gelme sıklığı, test sayılarını belirlemede ölçütümüz olmuştur.

Soru içeriği, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın belirlediği kazanımlar esas alınarak oluşturulmuştur. Test başlıkları kazanımlara göre hazırlanmıştır.

Bir konunun uzun süreli hafızaya alınabilmesi için gerekli olan kavramlar ve temel bilgiler farklı formatlarda tekrar ettirilerek öğrenciyeye sunulmuştur. Konular testlerde birbiriyle ilişkilendirilerek verilmiştir. Bu sayede öğrencinin bilgiyi geliştirmesi sağlanmıştır.

Testlerin orta sütunlarında verilen bilgiler özellikle konuyu tekrar ettirecek niteliktedir.

Unutmayalım ki her öğrencinin öğrenme süreci ve tekniği farklıdır. Biz bu kaynakta hepsini birleştirmeye çalıştık.

Kitabımızın sizlere yeterli verimi sağlaması dileğiyle...

YAYINDA TEK, BAŞARIDA TEK

***Tam tekrar etmenizi sağlayacak olan bu kaynak
TYT sınavına hazırlanan öğrenciler için de
temel teşkil edecektir.***

Kitapla ilgili öneri, istek ve düşüncelerinizi aşağıdaki mail adreslerine iletebilirsiniz.

Ayça DEMİRCAN

aycademircan@isler.com.tr

ÇALIŞMA PLANI YAPALIM!

NEREDE? NASIL?
NE ZAMAN?

Çalışma Planı Yaparken Bu Soruları Dikkate Alınız!

Hangi ders, hangi gün?

Konu öğrenme ve tekrar ne zaman?

Soru çözümü ve ödevler ne zaman?

Deneme sınavları ne zaman?

Aksayan çalışmalar hangi gün ve ne zaman çalışılmalı?

Ders dışı hangi etkinlikler ne zaman yapılmalı?

Tatil günü hangi gün?

Her şey ne kadar karışık görünse de;

- Gerçekleştirilebilecek bir hedefin varsa,
- Hedefe ulaşmayı amaç edindiysen,
- Soru çözerek deneyim kazanıyorsan,
- Konuları birbiri ile ilişkilendirebiliyorsan,
- Sınav uygulayarak bilgilerini sık sık kontrol ediyorsan,
- Kendine güveniyorsan

işler iyi gidecek demektir.

İyi NOT ALMAK,

HER ŞEYİ YAZMAK DEMEK DEĞİLDİR!

İyi not almak; kendi cümlelerini kurmak, şekille veya yazıyla şifrelemek, baktığında kolayca anlayıp hatırlamak için materyal hazırlamak demektir.

Tutulan notlar; onlara geri dönmek, onları okumak, gözden geçirmek, oradaki fikirlerin üzerine düşünmekle bir anlam kazanır.

Merak;

**öğrenme isteğini harekete geçirir,
odaklanmayı sağlar,
çabuk yorulmayı engeller.**

EVDE ETKİN ÇALIŞMA

Evde olduğunuz zamanı çok iyi değerlendirmelisiniz. Çoğu zaman yoğun ve yorgun bir gün geçirerek eve geld-iğiniz için iyi ve uygulanabilir bir programa ihtiyacınız var. Evde yapılması gereken işler:

- Uyuma • dinlenme • beslenme • konuları tekrar etme,
- soru çözme • çözemediğin sorular için araştırma yapma
- ödev yapma • fazladan sınav uygulama • önceden öngörülemeyen durumlar

gibi pek çok başlık altında toplanabilir.

Dersler gün boyu peşinizi bırakmadı. Okul bitti ama evde derse devam çünkü hedefleriniz ve hayalleriniz var. Bunu asla unutmamalısınız.

- ✓ Eve gelince önce dinlenmelisiniz.
- ✓ Kendinize bir ders çalışma saati belirlemeli ve sürekli bunu düşünmelisiniz. Çünkü zihin neyi tekrar ederse kendini o yönde yönlendirir.
- ✓ Konu öğrenme, tekrar etme, soru çözme saatlerini birbiri arkasına yerleştirmelisiniz.
- ✓ Ders çalışırken mutlaka ara vermelisiniz. Ara vermek odaklanma gücünüzü artıracaktır.
- ✓ Her gün konu tekrarlarına zaman ayırmalısınız. Yeni bilgiyi günlük tekrar etmelisiniz. Tekrar etmek başarının anahtarıdır. Bilginin pekiştirilmesini ve uzun süreli hafızaya atılmasını sağlar. Tekrarlarınızı zihinden yapmayı öğrenmelisiniz. Bu size zaman kazandırmanın yanında kalıcı olarak öğrenmenize de katkı sağlayacaktır.
- ✓ Bilginin kalıcı olmasını sağlamak için ilişkilendirerek öğrenmeye çalışmalısınız. Ezberden kaçınmalısınız. Öğrenilen bilginin tam olarak kullanılması için beyin tarafından analizinin yapılması gerekir. Ezberci sistem bunu engeller.
- ✓ Not alma hızınızı kendinize göre belirlemelisiniz. Yavaş not alma beynin konsantre olmasını zorlaştırır, yazma hızı ile beynin çalışma hızı arasında boşluk meydana gelir. Zihin başka alanlara kayar ve konsan-trasyon sorunu yaşarsınız.
- ✓ Her şeyden arındırılmış ortam, çalışma için iyi bir ortam değildir.
- ✓ Dikkatinizi belli alanlara değil, genele yaymalısınız. Dikkatinizi uyanık tutmayı unutmamalısınız.
- ✓ Sosyal hayattaki olumsuz etkenlere dikkat etmeli, mümkün olduğunca bunları ortadan kaldırmalısınız.
- ✓ Yaptığınız programa beyninizi ikna etmelisiniz.

Bilgi

+

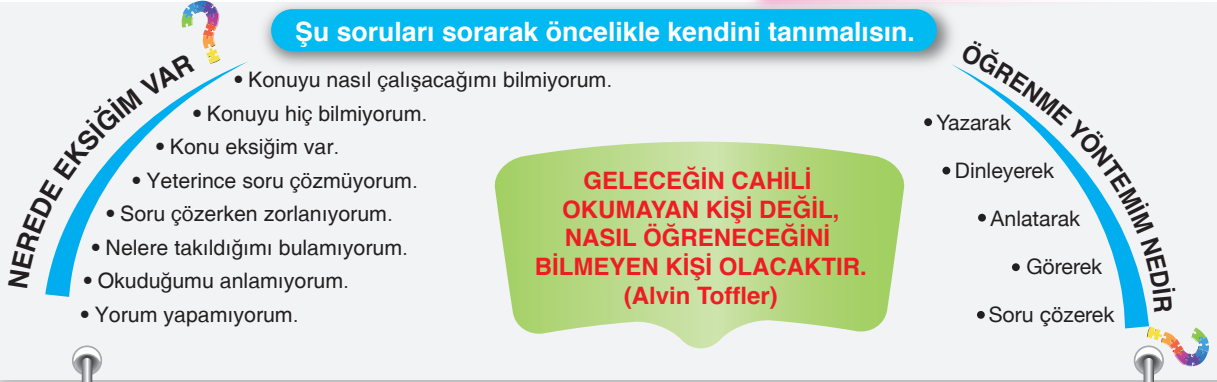
Deneyim

+

Duygu ve Davranış

=

ÖĞRENME

KENDİMİ GELİŞTİRMEK İÇİN NE YAPMALIYIM

KONUYU NASIL ÇALIŞACAĞIMI BİLMİYORUM.

- Öncelikle nasıl öğrendiğini belirlemeli ve ona uygun bir şekilde çalışmalıdır.
- Konuları sırasına göre çalışmalı, not tutmalıdır. Nasıl not tutulur iyi bilmelidir.
- Soru çözerek uygulama yapmalıdır. Örnek çözümlü soruları incelemelidir.
- Gerekirse daha alt sınıflarda aynı konu ile ilgili bilgileri incelemeli, sorularını çözmelidir.
- Eğer tek başına çalışmadığını fark edersen kendine bir çalışma arkadaşı bulmalıdır.

KONUYU HİÇ BİLMİYORUM.

- Konu anlatımlı kitap veya ders videolarını izleyerek işe başlamalıdır.
- Öğrenme yöntemine uygun konu anlatımlı kitaplar seçmelidir.
- Görsel içeriği zengin, konuyu örneklerle destekleyerek anlatan kitaplar öğrenmeyi kolaylaştıracaktır.

KONU EKSİĞİM VAR.

- Nerede eksik olduğunu belirleyerek işe başlamalıdır. Bu nedenle çözdüğü testlerdeki takıldığı noktalara dikkat etmelidir.
- Konu özetli soru bankası almalıdır.
- Konu özetlerini not tutarak incelemelidir.
- Konu içinde örnek olarak verilen soruların çözümünü incelemelidir.
- Yapamadığı soruları öncelikle çözümünden anlamaya çalışmalıdır. Bu eksik daha kolay fark etmeni sağlayacaktır.
- Konuyu zamana yayarak günlük kısa periyotlarla çalışmalıdır. Bu daha çok tekrar etmeni ve bilgiyi kalıcı hafızana atmanı sağlayacaktır.

YETERİNCE SORU ÇÖZMÜYÖRÜM.

- Şunu belirlemelidir: Çözmüyor musun, çözemiyor musun?
- Çözemiyorsa öncelikle kendine uygun seviyede bir soru bankası alarak işe başlamalıdır. Eksiklerini görmede sana yol gösterecektir.
- Unutma öğrenmenin kalıcı olması için yeterince ve farklı sorular çözmelidir. Bu nedenle eğer soru çözmiyorum diyorsa işin daha kolay sadece çözmeye başlamalıdır.
- Unutma zamanı doğru kullanabilmek için yeterince ve farklı sorular çözmelidir.

SORU ÇÖZERKEN ZORLANIYORUM. NEREDE TAKILDIĞIMI BULAMIYORUM.

- Örnek çözümlü kitap alıp çözümlü soruların çözümlerini incelemelidir.
- Tüm örnek soruların çözümünü inceledikten sonra konu sonundaki soruları çözmeye başlamalıdır.
- Soru çözümlerinde nerelere takıldığını dikkat etmelidir. Eğer işlemleri tamamlayamıyorsa öncelikle işlem gücünü geliştirmelidir.
- Soruları çözmek zaman alıyorsa sabırlı olmalıdır. Farklı sorularla karşılaştıkça ve çözdüğü test sayısı arttıkça bu durumun değiştiğini görecektir.
- Yapamadığı sorular temel düzeyde ise konu anlatımına geri dönmeli veya dersi tekrar dinlemelidir.

YORUM YAPAMIYORUM, ANLAMADA ZORLANIYORUM.

- Daha yavaş okumalıdır. Gözle okuma yerine dudaktan okuma yapmalıdır.
- Her şeyin altını çiziyorsa bundan vazgeçmelidir. Okuma hızıyla düşünme hızını eşitlemelidir.
- Paragraf soru bankaları sözel okuma ve algılama yeteneğini geliştirmede sana yardımcı olacaktır.
- Günlük kitap okuma alışkanlığı geliştirmelidir.

Unutmayalım!

Testlerde çözemediğiniz soruları toplu bir şekilde incellerseniz nerede eksik olduğunuzu bulursunuz.

Böyle misin?

- Düzenli ortam
- Resimli dergi ve kitaplar
- Masa başında, bireysel çalışma
- Şema, grafik, harita kullanma
- Renkli kalem kullanma
- Gözlemleyerek kavrama
- Çizimleri takip etme
- Duyduğunu hatırlama

Görsel

- Yazarken renkleri kullan.
- Okurken önemli yerlerin altını çiz.
- Ders dinlerken küçük kartlara not al.
- Karmaşık konuları çizime dönüştür.
- Konuyu planla ve organize et.
- Resimlerle çalış, konuları kolay kavra.
- Soru çözerken verilenleri şemala.

Böyle misin?

- Özenli, hoş, rahat konuşabilme
- Dinleyerek ve konuşarak öğrenme
- Müzik ve ses kayıtlarını dinlemeyi sevmek
- Ritmik, orta hızda, tane tane konuşma
- Grup çalışmalarından zevk alma.
- Sözel ifadeleri takip etme

İşitsel

- Çalışma arkadaşı bul veya grupta çalış.
- Yüksek sesle tekrar et.
- Yeni öğrendiğin bilgileri ritmik tarzda tekrarla. (Komik, saçma ve çığınca olması öğrenmeyi kolaylaştırır.)
- Öğrendiklerini kendine anlat
- Öğrendiklerini kendi kelimelerle ifade et.

Böyle misin?

- Az ve öz konuşma
- Sürekli hareket etme isteği
- Öğeleri kullanmayı ve deney yapmayı sevmek
- Yaşadığını, gördüğünü ve dokunduğunu hatırlama
- Rahat ve sakin konuşma
- Rahatına düşün olma.

Dokusal

- Ön sıralara otur, kısa notlar al.
- Konu tekrarlarında hareket hâlinde ol.
- Yüksek sesle oku.
- Çalışırken şema, tablo, harita yap.
- Kendi istediğin yerde ve formda çalış.
- Dersi hareketli birinden dinle.

SOL BEYİN

- Vücudun sağ tarafındaki organlarını yönetir
- Analitik düşünme becerisine sahiptir
- Akademik ve bilimsel konularda başarılıdır
- Matematiksel verilerle ilgilenir
- Dili iyi kullanır
- Kelime, sayı ve sembollerle ilgilenir
- Mantıksaldır
- Sebeup-sonuç ilişkisini iyi kurar, sonuçlarla ilgilenir

SAĞ BEYİN

- Vücudun sol tarafındaki organları yönetir
- Görsel ve işitsel konularla ilgilenir
- Görme ve duyma yoluyla öğrenir
- Gerçeküstü hayaller kurar
- Mecaz anlamlarla ilgilenir
- Üretkendir
- Sanatsal faaliyetlere çok yatkındır

- Yapamam sendromu
- Eleştirme
- Yeniliğe karşı olma
- Analiz etme
- Algılama ve üretme
- Sıralı işlem yapma
- Alışkanlıklarla değerlendirme

- Ses tonu ve duygular
- Matematiğin merkezi
- Gerçek sorun çözücü
- Yenilikçi
- Bütünsel kavrama
- Değer yargısı eksik

Beyninizi yerinden çıkarın ve ona saldırın kendini koruyacaktır.

Mark Twain

BAŞARMAK BU KADAR KOLAY

- Konuları eksik bırakma.
- Tam özümseyene kadar tekrar et.
- Tanımlara, kavramlara önem ver.
- Zor bilgileri şekil ve grafiklerle destekle.
- Bilgileri günlük yaşamla ilişkilendir.
- Bilinçli okuma, yazma alışkanlığı kazan.
- Kendine güven.

İçindekiler

KÜNYE

ÖN SÖZ

REHBERLİK

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Edebiyatın Tarih ve Din İle İlişkisi.....	13
İmla ve Noktalama.....	15
Türk Edebiyatının Ana Dönemleri ve Türkçenin Tarihî Gelişimi.....	17
İmla ve Noktalama.....	19
Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma.....	21
İmla ve Noktalama.....	23
Dede Korkut Hikâyeleri.....	25
Filimsiler	27
Halk Hikâyeleri.....	29
Filimsiler	31
Mesnevi	33
İmla ve Noktalama.....	35
Tanzimat Dönemi'nde Hikâye.....	37
Filimsi	39
Millî Edebiyat Dönemi'nde Hikâye.....	41
Filimsi	43
Hikâye Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma.....	45
İmla ve Noktalama.....	47
İslamiyetin Kabulünden Önceki Türk Edebiyatında Şiir.....	49
İmla ve Noktalama.....	51
Geçiş Dönemi Şiiri Özellikleri	53
İsim Tamlamaları.....	55
Halk Edebiyatı Şiir Anlayışı	57
İsim Tamlamaları.....	61
Divan Edebiyatı Şiir Anlayışı	63
İsim Tamlamaları.....	67
Şiir Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma.....	69
İmla ve Noktalama.....	71
Destan ve Efsanelerin Genel Özellikleri	73
Sıfat Tamlaması	75
İslamiyetin Kabulünden Önceki Türk Destanları.....	77
Sıfat Tamlamaları	79
İslamiyetin Kabulünden Sonraki Türk Destanları.....	81
İmla ve Noktalama.....	83
1923/1980 Dönemi Türk Edebiyatında Yapma Destanlar	85
Sıfat Tamlaması	87
Destan Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma	89
Sıfat Tamlamaları	91
Dünya Edebiyatında Roman.....	93
İmla ve Noktalama.....	95
Tanzimat Dönemi'nde Roman	97
İmla ve Noktalama.....	99
Servetifünun Dönemi'nde Roman.....	101
Cümle Çeşitleri	103

COĞRAFYA

Yerin Yapısı ve Oluşumu	239
İç Kuvvetler	241
Topografya ve Kayaçlar	245
Türkiye'nin Jeolojik Yapısı	247
Dış Kuvvetler - Akarsular ve Oluşturdıkları Yer Şekilleri	249
Dış Kuvvetler - Yer altı Suları ve Oluşturdıkları Yer Şekilleri	253
Dış Kuvvetler - Rüzgârların Oluşturdıkları Yer Şekilleri	255
Dış Kuvvetler - Buzulların ve Oluşturdıkları Yer Şekilleri	257
Dış Kuvvetler - Kıyı Şekilleri ve Kıyı Tipleri	259
Türkiye'de Dış Kuvvetler	261
Türkiye'nin Ana Yer Şekilleri	265
Su Kaynakları	269
Türkiye'nin Su Kaynakları	273
Toprak Oluşumu	275
Türkiye'de Toprak Tipleri	279
Bitki Örtüsü	281
Türkiye'nin Bitki Örtüsü	285
Nüfusun Özellikleri ve Önemi	287
Dünya Nüfusunun Tarihsel Değişimi	289
Dünya Nüfusunun Alansal Dağılışı	291
Nüfus Piramitleri ve Özellikleri	293
Türkiye'de Nüfusun Tarihsel Gelişimi	295
Türkiye'de Nüfusun Dağılışını Etkileyen Faktörler	297
Türkiye'de Nüfusun Yapısal Özellikleri	299
Göçlerin Nedenleri ve Sonuçları	303
Türkiye'de Göçler	305
Göçün Mekansal Etkileri	307
Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması	309
Ulaşım	311
Doğal Afetler	315

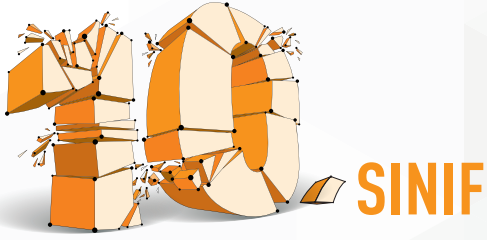
FELSEFE

Felsefeyi Tanıma	323
Felsefe İle Düşünme	329
Varlık Felsefesi	335
Bilgi Felsefesi	339
Bilim Felsefesi	341
Ahlak Felsefesi	343
Din Felsefesi	345
Siyaset Felsefesi	347
Sanat Felsefesi	349
Felsefi Okuma ve Yazma	351

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

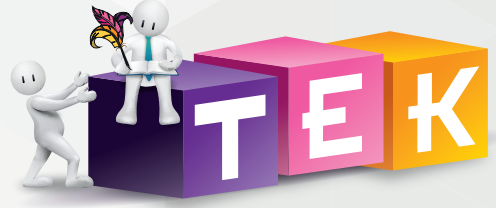
Allah İnsan İlişkisi	355
Hız. Muhammed ve Gençlik	361
Din ve Hayat	367
Ahlaki Tutum ve Davranışlar	373
İslam Düşüncesinde İtikadi, Siyasi ve Fıkhi Yorumlar	379

SÖZEL SORUBANKASI

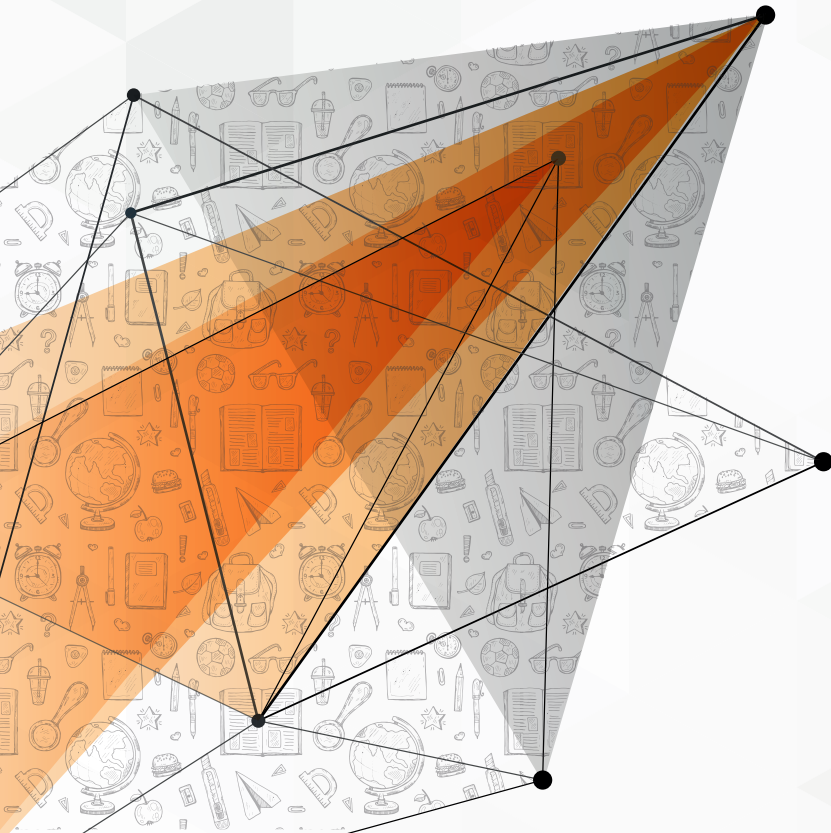
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
TARİH
COĞRAFYA
FELSEFE
DİN KÜLTÜRÜ VE
AHLAK BİLGİSİ

Türk Dili ve Edebiyatı

Jale KILIÇ ÖZGEN
Cem KAYA
Yusuf CENAN

Test Başlıkları

Test 1:	Edebiyatın Tarih ve Din İle İlişkisi	Test 37:	1923/1980 Dönemi Türk Edebiyatında Yapma Destanlar
Test 2:	İmla ve Noktalama	Test 38:	Sıfat Tamlaması
Test 3:	Türk Edebiyatının Ana Dönemleri ve Türkçenin Tarihî Gelişimi	Test 39:	Destan Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma
Test 4:	İmla ve Noktalama	Test 40:	Sıfat Tamlamaları
Test 5:	Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma	Test 41:	Dünya Edebiyatında Roman
Test 6:	İmla ve Noktalama	Test 42:	İmla ve Noktalama
Test 7:	Dede Korkut Hikâyeleri	Test 43:	Tanzimat Dönemi'nde Roman
Test 8:	Fiilimsiler	Test 44:	İmla ve Noktalama
Test 9:	Halk Hikâyeleri	Test 45:	Servetifünun Dönemi'nde Roman
Test 10:	Fiilimsiler	Test 46:	Cümle Çeşitleri
Test 11:	Mesnevi	Test 47:	Millî Edebiyat Dönemi'nde Roman
Test 12:	İmla ve Noktalama	Test 48:	Cümle Çeşitleri
Test 13:	Tanzimat Dönemi'nde Hikâye	Test 49:	Roman Yazma / Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma
Test 14:	Fiilimsi	Test 50:	İmla ve Noktalama
Test 15:	Millî Edebiyat Dönemi'nde Hikâye	Test 51:	Geleneksel Türk Tiyatrosu-I
Test 16:	Fiilimsi	Test 52:	Geleneksel Türk Tiyatrosu-II
Test 17:	Hikâye Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma	Test 53:	Cümle Türleri
Test 18:	İmla ve Noktalama	Test 54:	Modern Türk Tiyatrosu
Test 19:	İslamiyetin Kabulünden Önceki Türk Edebiyatında Şiir	Test 55:	Tiyatro Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma
Test 20:	İmla ve Noktalama	Test 56:	İmla ve Noktalama
Test 21:	Geçiş Dönemi Şiiri Özellikleri	Test 57:	Servetifünun Dönemi Türk Edebiyatında Anı (Hatıra)
Test 22:	İsim Tamlamaları	Test 58:	Cümle Türleri
Test 23:	Halk Edebiyatı Şiir Anlayışı-I	Test 59:	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Anı
Test 24:	Halk Edebiyatı Şiir Anlayışı-II	Test 60:	Cümle Türleri
Test 25:	İsim Tamlamaları	Test 61:	Anı Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma
Test 26:	Divan Edebiyatı Şiir Anlayışı-I	Test 62:	İmla ve Noktalama
Test 27:	Divan Edebiyatı Şiir Anlayışı-II	Test 63:	Haber Metinleri
Test 28:	İsim Tamlamaları	Test 64:	Cümle Türleri
Test 29:	Şiir Yazma ve Sözlü İletişim Tür ve Tekniklerini Tanıma	Test 65:	Haber Metni Yazma Tür ve Teknikleri
Test 30:	İmla ve Noktalama	Test 66:	İmla ve Noktalama
Test 31:	Destan ve Efsanelerin Genel Özellikleri	Test 67:	Gezi Yazısının Tarihî Gelişimi ve Cumhuriyet Edebiyatında Gezi Yazısı
Test 32:	Sıfat Tamlaması	Test 68:	Cümle Türleri
Test 33:	İslamiyetin Kabulünden Önceki Türk Destanları	Test 69:	Gezi Yazısı Yazma/ Sözlü İletişim Türleri ve Tekniklerini Tanıma
Test 34:	Sıfat Tamlamaları	Test 70:	İmla ve Noktalama
Test 35:	İslamiyetin Kabulünden Sonraki Türk Destanları		
Test 36:	İmla ve Noktalama		

1. I. Metin

Tarih kitabından;

Çanakkale Destanı, 1915-1916 yılları arasında Çanakkale Boğazı'nı geçerek İstanbul'u ele geçirmek isteyen İtilaf Devletleri ile Osmanlı ordusu arasında yapılmış bir bağımsızlık savaşıdır. I. Dünya Savaşı sırasında İtilaf Devletleri, Almanya'nın yanında yer alan Osmanlı'yı etkisiz hâle getirmek; Rusya'nın boğazlardan rahatça geçebilmesini sağlamak amacıyla İstanbul ve Çanakkale Boğazı'nı ele geçirme planları yapıp donanmalarını Çanakkale'ye sürmüşlerdir. Ancak hiç hesap etmedikleri bir bozguna uğrayıp ağır bir yenilgi almışlardır. Bu savaşın Türk tarihinde önemi ve yeri çok büyüktür. Tarih boyunca Türkler, hep savaş veren hep mücadele eden bir millet olmuştur. Düşmanlar, Türk ordusu iflas etti dediği anda, Türk ordusu modern silahlarla donatılmış yabancı ordunun karşısında patlamaz toprakla, ateş almaz tüfeklerle, yalın ayak, aç bir mide ile Çanakkale Zaferini kazanmıştır.

II. Metin

Çanakkale Destanı'ndan;

Şu Boğaz harbi nedir ? Var mı ki dünyada eşi?

En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,

Tepeden yol bularak geçmek için

Marmara'ya-

Kaç donanmayla sarılmış ufacak bir karaya

Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı !

Nerde -gösterdiği vahşetle – “ bu: bir

Avrupalı!”

Dirir -yirtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,

Varsa gelmiş, açılıp mahbesi,yahûd kafesi !

....

Yukarıdaki metinlerden yola çıkılarak;

I. Geçmiş zamana ait bir tarihî olayın edebî eserde dile getirilebileceği,

II. Edebî bir ürünün millî ruhu ve millî hayatı göstermek için bir araç olabileceği,

III. Bir şiirde tarihi gerçekliğin tekrar öğretilenilebileceği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

2. Edebiyat nedir?

“İnsanların hislerini, düşüncelerini veya davranışlarını estetik kurallar dahilinde yazılı ya da sözlü yollar ile aktarması, dile getirmesidir.

Tarih nedir?

“Geçmişte yaşamış insanları ya da geçmişte yaşanan olayları inceleyen akademik bir disiplindir.”

Bu tanımlardan yola çıkarak diyebiliriz ki edebiyat ve tarihi bir araya getiren unsur, her ikisinin merkezinde insan olması yani insanı konu almalarıdır. Bu nedenle edebî eserler, insan da kültürün ve toplumun bir parçası olduğu için dönemin kültürel ve toplumsal özelliklerini ve değerlerini bünyesinde barındırır. Bir eser ortaya koyacak olan sanatçı, yaşadığı dönemin tarihî özelliklerini eserine yansıtır. Tarih biliminde tarih araştırmacısı da herhangi bir edebî eseri inceleyerek dönemin tarihî özelliklerini anlayabilir. Ayrıca edebî eserleri yazıldıkları dönemin kültür, toplum ve çevre bağlamında inceleyen “edebiyat tarihi” adlı bir bilim dalı da bulunmaktadır.

Bu parçadan edebiyat ve tarih ilişkisi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Edebiyat, medeniyet tarihinin bir aynası olduğu için tarih ile ilişkilidir.
B) Edebiyat ve tarihin bir araya gelme sebebi ikisinin temelinde de insan olmasıdır.
C) Edebiyatı değerlendirebilmek için tarihi çok iyi bilmek gerekir.
D) Edebiyat ve tarih biliminde dil, aynı işlevde kullanılır.
E) Edebiyatta geçmiş yaşantılar ele alınırken nedensellik ön plandadır.

• Edebiyatın yoğun bir şekilde ilişki kurduğu bilim dallarının en başında tarih gelmektedir.

• Bir edebî eserde, o dönemi derinden etkileyen tarihî bir olaydan yola çıkılarak olaylar kurgusal bir şekilde anlatılabilir.

• Bir dönemde ortaya çıkmış olan **dinî, tarihî, siyasi, sosyal, ekonomik, idari** özelliklerin oluşturdukları ortam ve ortaya çıkardıkları duygu ve anlayış bütününe zihniyet adı verilir. Edebî eserlerin oluşumunda da bu zihniyet etkilidir.

• Edebiyat tarihi, bir ulusun yüzyıllarca meydana getirdiği edebî eserleri inceleyerek geçirdiği dönemleri kronolojik bir sıra içinde inceleyen bilim dalıdır. Bu bakımdan edebiyatın tarihten yararlandığını söyleyebiliriz. Ancak edebiyat, tarih bilimi gibi olayları neden-sonuç ilişkisi içerisinde inceleyip kanıtlamak zorunda değildir.

• Eski çağlar hakkında araştırma yapan bir tarihçi, dönemin zihniyeti hakkında yorum yapabilmek için o dönemde yazılmış bir edebî eserden yararlanabilir.

• Edebiyatta anlatılan gerçeklik kurmacadır, bir edebî eserin amacı tarihi öğretmek değildir.

3. Edebiyat ve tarih her zaman doğrudan ilişkili olmuştur. Hatta uzun bir zaman öncesinde bu iki alanın birbiri içerisinde kendine yer bulduğu da görülmüştür. Bunun sebebi olarak şunu söyleyebiliriz: Tarih bir yaşanmışlık ürünüdür. Bu yaşanmışlıklar içinde, başlıca unsurlardan biri de edebiyattır çünkü edebî eserler, bize geçmiş hakkında oldukça detaylı ayrıntılar sunmaktadır. Kurtuluş Savaşı'nı anlatan *Dikmen Yıldızı*, *Yaban*, *Yorgun Savaşçı*, *Toz Duman* içinde gibi romanlar bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Aynı zamanda edebiyat, tarih ile yakın ilişki kurduğu kadar din ile de yakın ilişki içerisinde. Din de insan ile doğrudan ilişkili bir kavramdır. İnsanoğlu var olduğundan bugüne kadar edebiyat, tarih ve din daima birlikte varlık göstermiştir. Bu din ister İslamiyet ister Budizm ister Hristiyanlık olsun insanlar, kendinden daha güçlü bir varlığa inanma ihtiyacı hissetmiştir. Bu inanma ihtiyacına yönelik çalışmalar da edebiyata yön vermiştir. Uygur metinleri, Kutadgu Bilig, Atabetü'l Hakayık, Divan-ı Hikmet, Fuzulî'nin Su Kasidesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Bu parçadan yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Edebiyat, tarih ve din unsurlarının merkezinde insan vardır.
- B) Edebiyatın tarih ve dinle ilişki kurmasının temel sebeplerinden biri ortak yaşanmışlıklardır.
- C) Edebî eserlerde farklı dinî unsurların yansımalarına yer verilmiştir.
- D) Dinî ve tarihî konular farklı temalarla edebî eserlerde ortaya çıkmıştır.
- E) Edebiyatın din ve tarihle ilişkisi bilimsel olarak edebî eserlere yansımıştır.

- Din; insanları etkisi altına alan, onların yaşamlarını etkileyen, toplumsal düzenin kurallarını belirleyen çok önemli bir olgudur. İnsanın ve toplumun yaşantısını şekillendiren din unsurunun edebî eserleri etkilemesi de kaçınılmazdır.

- Edebiyatın merkezinde insan vardır. İnsan ise yaşadığı toplumun öğelerinden etkilenir ve bu öğelerin en başında din ve tarih unsuru gelir. Bu unsurların insan üzerindeki etkisinin de insanı konu alan edebiyata yansması kaçınılmazdır.

- Türk edebiyatının oluşumunda, dönemlere ayrılmasında dinin çok büyük bir etkisinin olduğu söylenebilir.

- İslamiyet öncesi Türk edebiyatında edebiyat ve din ilişkisinin çok güçlü olduğunu söylemek mümkündür. O dönem şairlerinin büyük bir kısmı şamanlardan yani din adamlarından oluşmaktadır ve din adamları dinî törenlerde halka çeşitli konularda şiir okumaktadır. Yine Uygur metnlerinin büyük bir oranının dinî kitaplardan oluştuğunu söylemek mümkündür.

- İslamiyetin kabul edilmesi ile beraber edebiyatımız yeni bir boyut kazanmıştır. Örneğin kasidelerde, ilahilerde, siyer kitaplarında dinin etkisini görmek mümkündür.

4. Naat, Türk Edebiyatında Hz. Peygamberin çeşitli yönleriyle konu edildiği bir edebî eser türü olarak farklı bir yere sahiptir. Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinin etkin isimlerinden olan Arif Nihat Asya, Naat şiiri ile edebiyatımızda kendine özgün bir yer kazanmıştır;

"Konsun yine pervazlara
Güvercinler;
"Hû hû"lara karışsın
Âminler...
Mübârek akşamdır;
Gelin ey Fatihalar, Yâsinler!

Vicdanlar, sakat
Çıkmadan yarına;
İyliliklerle gel, güzelliklerle gel
Âdem oğullarına!

Yüreklerden taşsın
Yine imanlar!
İtrî, bestelesin Tekbir'ini;
Evliya, okusun Kur'anlar!
Bir Kuran'ı göz nuruyla çoğaltsın
Kayışzade Osmanlar!"

Yine Tanzimat Dönemi'nin önemli isimlerinden Ziya Paşa, 19. yüzyılda Türk Edebiyatı'nın önemli naatlarından birini yazmıştır;
"Belâ-yı mâsivâyâ müptelâyım yâ Resûlallah!
Zebûn-ı pençe-l nefis ü hevâyım, yâ Resûlallah.
Kerem kıl ben esîm'e, el-amin ey rahmet-i âlem

Serâpâ mahz-ı istân ü haftayım, yâ resûlallah

Yukarıdaki farklı dönemlere ait naatlardan yola çıkılarak;

- Şairler, farklı edebî dönemlerde din biliminden yararlanırlar.
- Tanzimat Dönemi şiirleri tarih bilimi ile yakından ilişkilidir.
- Şiirlerdeki estetik anlayış, edebiyatın amacı olmuştur.

yargılarından hangilerinin doğru olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

1. • Bağlaç olan ki ayrı yazılır.
• Kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılan bağlaçlar vardır.
• Sıfat görevindeki ki eki bitişik yazılır.
• Zamir görevindeki ki eki bitişik yazılır.

Buna bilgilere göre;

- I. Hayatındaki insanlara değer verir, onlar için emek harcardı.
II. O kadar titiz davranıyor ki ona hayranlık duyuyorum.
III. Bu konuda madem ki haklısın haklılığını ispat et.
IV. Masadakileri yere düşürünce azar işitmekten korkmuştu.
V. Kızacağımı düşünmüş halbuki bu durumda ona kızamam.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. • Yazılışları bir, anlamları ve söylenişleri ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine düzeltme işareti konulmalıdır.

Bu bilgiye göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde düzeltme işareti kullanılmadığı için cümlelerin anlamı açık değildir?

- A) Karşı caddeden bu tarafa doğru hala buraya gelmeye çalışıyor.
B) Onun kullandığı kelimeler dilini daha da güzelleştiriyor.
C) Duvarı boyamak için aldığı boyaların çoğu kurumuş çıktı.
D) Elindeki bayrağı öperek duvara astı.
E) Birçok çalışmasıyla başarılı olma yolunda ilerliyor.

- Bağlaç olan de,da kendinden önceki kelime-den daima ayrı yazılır. Cümleye “dahi, bile” anlamı katar.
(Burada onu **da** gördüm.)

- Bulunma durum eki olan de, da sözcüklere bitişik yazılır. Ses uyumuna göre gerektiğinde ta, te biçimlerini alır.
(Sergide güzel resimler vardı.)

- Belgisiz sıfat ve zamirler bitişik yazılır. **hiçbir, hiçbir, bir, birçok, birçoğu...**

- Kurum ve kuruluş isimleri açılımı ile yazıldığı zaman sözcüklerin her biri büyük harfle başlar.
(Türk Tarih Kurumu)

- Gün ve ay isimleri, yanında tarih belirtildiği zaman büyük harfle yazılır.
(10 Şubat'ta doğmuştu.)

- İsim ve yardımcı fiille oluşturulan birleşik kelimelerde ses olayı olduğunda kelimeler bitişik yazılır.
(seyretmek, kahrolmak)

- Nispet ekinin belirtme durumu ve iyelik ekiyle karışmasını önlemek için düzeltme işareti kullanılır.
(İslam dini ve dinî bilgileri)

- **Dağ, ova**, göl gibi ifadeler özel isimle birlikte kullanıldığında büyük harfle başlar.
(Ağrı Dağı, Konya Ovası)

3. Ülkemizin az bilinen tarihî yerlerinden biri olan

I
Batık Kent, Elazığ'daki Hazar Gölü'nün altın-

II
da bulunuyor. XIV. Yüzyıl'dan itibaren yerle-

III
şim yeri olan ve özellikle XI. yüzyılda önemli

IV
bir dinî merkez hâline gelen Dzovk antik kenti

bu gölün suları altındadır. Depremler sonucu

çöken bölge, giderek suyun altında kalmış ve

şehir yakın zamanda yeniden keşfedilene dek

V
unutulmuştur.

Numaralanmış söz ve sözcük gruplarından hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Sağlık kavramı, hayatımızda hiçbir kavram-

I
la değiştirilemez veya ölçülemez nitelikte

önemlidir. Tüm dünyada ve ülkemizde sağlık

II
hizmetinin piyasa koşullarına bırakıldığı günü-

müzde, herkese adil, eşit, kaliteli ve devami

gelebilecek sağlık hizmeti ilkesinin önemi

daha da önem kazanmıştır. Bireyler sağlıklı

III
olduğunda toplumlarda sağlıklı olarak gelişme

gösterecektir. Sağlığın önemini hatırlatmak

amacıyla Dünya Sağlık Örgütü Anayasası'nın

IV
yürürlüğe girdiği tarih olan 7 nisan, Dünya

V
Sağlık Günü olarak kutlanır.

Numaralanmış söz ve sözcük gruplarından hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Dünya tarihinde pek çok önemli mimar yer-
I
yüzünden gelip geçmiştir. Bazıları, kendi dö-
II
nemlerine damga vurmuş; sanat tarihinde iz
bırakmıştır. Bizim mimar Sinan ustamızın ise
III
hepsinden bir farkı vardır. Bu fark şudur: Sinan
kadar çok sayıda, üstelik birbirinden değişik
yapılar inşa etmiş mimar neredeyse yoktur.
IV
Biz onu öncelikle hepsi birbirinden şaheser
camileriyle tanıyoruz. Ayrıca sanatçı; ker-
V
vansaraylar, köprüler, hamamlar tasarlayan
bir mimardır.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinde yazım yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Yağmur ormanları sayısız bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır. Uzaktan bakıldığında sonsuz bir ağaç denizi olarak görünen bu ormanlar da aslında ağaçlar tür olarak azınlıktadır. Çünkü bu ağaçların üzeri başka bitki türlerine özellikle sarmaşıklara ev sahipliği yapmaktadır. Diğer bitkiler üzerinde büyüyen bitkilere epifit adı verilmektedir.

Bu parçada yer alan yazım yanlışının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özel ismin küçük harfle yazılması
B) Bulunma hâl eki olan -de, -da ekinin ayrı yazılması
C) Gereksiz ünlü daralması yapılması
D) Ünsüz sertleşmesine uyması gereken sözün sertleşmeye uymaması
E) Bitişik yazılması gereken sözün ayrı yazılması

- Sıfat ve zamir görevinde olan ki ekleri kendinden önceki kelimeye bitişik yazılır. Sıfat yapan ki'nin görevi ismi nitelendirmektir; zamir yapan ki'nin görevi de ismin yerine geçmektir.

(Yazdığı cümlelerdeki anlamlar çok derindi) (**Sıfat yapan ki**)

(Masadakilere hemen topladı.) (**İlgi zamiri**)

- Unvan ve saygı ifadeleri özel isim ile birlikte kullanıldığında büyük harfle başlar.

(Avukat Ece Hanım)

- “**Pek**” derecelendirme ifadesi kendin önceki sözcükten ayrı yazılır.

(pek güzel, pek havalı)

- İsim ve yardımcı fiilden oluşan birleşik sözcüklerde ses olayı olmadığı zaman iki sözcük birbirinden ayrı yazılır.

(yardım etmek)

(sağ olmak)

(terk etmek)

- Cümle içinde özellikle vurgulanmak istenen sözcükler tırnak içine alınır.

(Her şiirinde mutlaka “**aşk**” ve “**özlem**” kelimelerine yer verir.)

- Ünsüz yumuşamasına uğraması gerektiği hâlde bu ses olayı gerçekleşmeden yazılan kelimeler yazım yanlışına sebep olur.

(Bu geçidi geçelim.)

(Derdini kimse ile paylaşmaz.)

7. • Alıntı cümleler ve eser adları cümlede tırnak içine alınır.

Buna göre;

“17. yy. gezginimiz Evliya Çelebi, rüyasında Peygamberimize yanlışlıkla Seyahat ya Resul Allah! dedikten sonra ömrünü yolculuklarda geçirmiştir. Yaşadığı yüzyılda gidilebilecek neresi varsa gidip gören Evliya Çelebi, seyahatlerini tatlı bir dille yazmıştır. Onun Seyahatname adlı eseri bilgi vermenin yanında heyecanla okunan bir eser tadındadır.”

Bu parçada tırnak işareti içine alınması gereken ifadeler aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Evliya Çelebi - Seyahat ya Resul Allah
B) yaşadığı yüzyılda – 17. yy.
C) Seyahatname – tatlı bir dille
D) Seyahat ya Resul Allah – Seyahatname
E) 17. yy. – Evliya Çelebi

8. • Türkçede bazı kelimeler ünlü ile başlayan ek aldıklarında kelimenin sonundaki sert ünsüzler yumuşar.

Bu bilgiye göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz yumuşaması ile ilgili bir yazım yanlış vardır?

- A) Ben bu kitabı okurken beğendiğim kelimelerin altını özenle çiziyorum.
B) Her sabah simitini çay eşliğinde mutlaka bitirir.
C) Bu yaya geçidini kullanmak herkesin görevi olmalıdır.
D) Her zaman halkını ve milletini sonuna kadar önemseyen bir insandı.
E) Onun bu konudaki derdi asla bitmez.

9. (I) Kâğıt çiçeği, değişik renkte çiçekler veren zarif bir bitkidir. (II) Yeraltı yumrusunu ilk bahardan önce dikerek üretebilirsiniz. (III) Olgunlaştığında zengin topraklı bir saksıya alınması gerekir ve gevşek toprağı ve normal ısıyı sever. (IV) Sulamayı abartmamanız ve doğrudan güneş ışığından onu korumanız doğru olacaktır. (V) Saksı toprağının nemli olması, bu çiçek için yeterlidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde yazım yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasında birçok ölçüt vardır. Bunlardan biri de .... İslamiyet'in kabul edilmesinden önce Türkler; Şamanizm, Mani ve Budizm gibi dinleri benimsemişlerdir. Bu dinlerin edebî eserler üzerinde de etkisi olmuştur. Nitekim Göktürk Kitabeleri'nde ve eski Türk destanlarında bir Gök Tanrı'dan bahsedilirken Mani ve Buda dinleri ile ilgili metinlerde daha farklı bir inanç sisteminin övgüsü yapılmaktadır. Edebiyatımızda asıl köklü değişiklik İslamiyet'in kabul edilmesi ile kendini göstermiştir. Başta Karahanlı Devleti olmak üzere Gazneliler, Selçuklular bünyesinde yeni ve güçlü bir edebiyatın başladığı görülmür.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir ?

- A) lehçe ve şive farklılıklarıdır.
- B) din değişikliğidir.
- C) kültürel değişimdir.
- D) coğrafi farklılıktır.
- E) sanat anlayışıdır.

2. Türk edebiyatının dönemlere ayrılmasında din, dil, coğrafya, tarihî olaylar, lehçe ve şive farklılıkları etkili olmuştur. Bu etki doğrultusunda Türk edebiyatının ana dönemleri şu şekilde oluşmuştur:

- I. ....
- II. ....
- III. ....

Yukarıdaki boşluklara aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) Geçiş Dönemi - İslamiyet etkisiyle oluşan Türk edebiyatı - Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatı
- B) İslamiyet'in kabulünden önceki Türk edebiyatı - Geçiş Dönemi - İslamiyet etkisiyle oluşan Türk edebiyatı
- C) Divan edebiyatı - Geçiş Dönemi - Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatı
- D) Yazılı dönem - Sözlü dönem - İslamiyet'in etkisiyle gelişen Türk edebiyatı
- E) İslamiyet'in kabulünden önceki Türk edebiyatı -İslamiyet etkisiyle oluşan Türk edebiyatı - Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatı

Türk Edebiyatının Dönemlere Ayrılmasında Kullanılan Ölçütler:

- Din değişikliği
- Kültürel değişim
- Coğrafi değişim
- Lehçe ve şive farklılıkları
- Dil ve sanat anlayışı

TÜRK EDEBİYATININ DÖNEMLERİ

1. İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı

- Sözlü Dönem
- Yazılı Dönem

2. İslamlık Etkisinde Türk Edebiyatı

- Halk Edebiyatı
- Divan Edebiyatı

3. Batı Etkisi Altında Oluşan Türk Edebiyatı

- Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı
- Servetifünun Dönemi Türk Edebiyatı
- Fecriatî Edebiyatı
- Millî Edebiyat
- Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı

NOT

Türk edebiyatı 11 ve 12. yüzyıllarda bir geçiş dönemi özelliği gösterir. Bu döneme Geçiş Dönemi denir.

3 - 4. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Geçiş Dönemi eserlerinden Kutadgu Bilig, alegorik bir eserdir. Yazar, ifade etmek istediği ideal tipleri bazı kavramlarla sembolize etmiştir. Bunlar dört ana karakterden oluşmaktadır: Kün Togdı, Ay Yoldı, Ögdilmiş, Odgurmuş. Kün Togdı, adaleti temsil eden hükümdardır. Hakan, yönettiği insanların üzerinde güneş gibi doğmakta ve adaletli olmaktadır. Halka doğru yolu gösterir, erdemleri öğretir, bilgiyi her şeyin üstünde tutar. Ay Toldı, mutluluğu temsil eden vezirdir. Ayın görünüş şekilleri, mutluluğun bazen belirip bazen kaybolmasına bazen bütününe ortaya çıkmasına işaret eder. Dolayısıyla dolunay hâli mutluluktur. Ögdilmiş, akli temsil eden vezirdir. Akli ve mantığı birleştirici bir özelliğe sahiptir. Odgurmuş, dünyanın sonunu temsil eden vezirin kardeşidir. Gafletten uyanmayı sembolize eder. Eserde bu ana kahramanların yanında yardımcı kahramanlar da yer almaktadır. Bunlar Ay Toldı ve Kün Togdı'yı buluşturan Küsemış, haber getiren ve hizmet eden Yumuşçı'dır. Bunlar, eserde pek belirgin değildir. Diyalog bölümleri, sürekli dört ana kahraman arasında geçmektedir.

3. Bu parçadan yola çıkılarak Geçiş Dönemi eserlerinden Kutadgu Bilig için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sembolik anlatım özelliği gösterir.
- B) Ağır bir dille yazılmıştır.
- C) Düz yazı şeklinde oluşturulmuştur.
- D) Epik özellikler gösterir.
- E) Bilimsel açıklamalar yapılmıştır.

4. Bu parçadaki söz edilen ideal tiplerin temsil ettikleri özelliklerden biri aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Adalet
- B) Saadet
- C) Hoşgörü
- D) Mantık
- E) Akıbet

5. Türkçenin tarihî gelişimi belli dönemlere ayrılmıştır:

1. .... Türklerin 8. yıldan 13. yüzyıla kadar kullandıkları tek yazı dilidir. Kök Türk, Uygur ve Karahanlı devirlerine içine alan dönemdir. Bu nedenle Orhun Abideleri, Altun Yaruk, Kutadgu Bilig gibi eserler bu Türkçe ile oluşturulmuştur.
2. .... Türklerin yeni yazı dillerini meydana getirdikleri bir dönemdir. Bu dönemde Türkler; batıda Anadolu'ya, kuzeyde Karadeniz'in kuzeyi ile batı kısmına kadar yayılmıştır.
3. .... Hazar Denizi'nin güneyinden geçerek batıya gelip yerleşen Oğuz Türklerinin yazı dilidir. 13. yüzyıldan günümüze kadar kesintisiz olarak devam etmiştir.

Bu parçadaki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Eski Anadolu Türkçesi - Kuzey - Doğu Türkçesi - Batı Türkçesi
- B) Eski Türkçe - Orta Türkçe - Türkiye Türkçesi
- C) Batı Türkçesi - Osmanlı Türkçesi - Eski Türkçe
- D) Doğu Türkçesi - Eski Türkçe - Batı Türkçesi
- E) Eski Türkçe - Orta Türkçe - Batı Türkçesi

6. Uygur ve Karahanlı devirleri Türk milletinin yeni medeniyet ile tanıştığı zamanlardır. Kök Türklerin bıraktığı Orhun Kitabeleri, Uygurlardan kalan dinî metinler, Karahanlı Dönemi'nde yazılan Kutadgu Bilig, Divanü Lügati't Türk ve Atabetü'l Hakayık gibi eserler Türk edebiyatı açısından önemlidir.

Bu parçada sözü edilen eserler Türk yazı dilinin hangi tarihî döneminde ortaya çıkmıştır?

- A) Kuzey - Doğu Türkçesi
- B) Batı Türkçesi
- C) Eski Türkçe
- D) Osmanlı Türkçesi
- E) Türkiye Türkçesi

- Türk dilinin ortaya çıkış tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber Türkçenin bilinen yazılı metinlerinden önceki dönemlerine "**karanlık dönem**" denir.

- Türkçe'nin 8.yüzyıldan 13. yüzyıla kadar süren, yazılı ürünlerle takip edilebilen dönemine "**Eski Türkçe**" denir. Göktürk, Uygur ve Karahanlı metinleri bu dönem Türkçesine aittir.

- Türkçe yayıldığı bölgelere göre Kuzey-Doğu Türkçesi ve Batı Türkçesi olmak üzere iki kola ayrılmıştır. Kuzey-Doğu Türkçesi, Eski Türkçenin bir devamı olarak 13 ve 14. yüzyıllarda Orta Asya ile Hazar Denizi'nin kuzeyindeki Türkler arasında kullanılmıştır.

- Kuzey-Doğu Türkçesi 15. yüzyılda Kuzey Türkçesi ve Doğu Türkçesi olmak üzere iki kol hâlinde gelişmesine devam etmiştir.

- Eski Türkçe ile yeni Türkçeyi birbirine bağlayan geçiş dönemi Orta Türkçe Dönemi'dir.

- Batı Türkçesi 13. yüzyıldan günümüze kadar devam eden Türkçenin iki büyük kolundan biridir. Batı Türkçesi tarihî gelişimi içinde üç ana döneme ayrılır. Bu üç ana dönem Eski Anadolu Türkçesi, Osmanlı Türkçesi ve Türkiye Türkçesidir.

7. İslamiyetin kabulünden önceki Türk edebiyatı ürünlerinde ırka ait özellikler hayata hakim olmuştur. Toplumların inançları, dinleri, yaşadıkları coğrafyanın özellikleri destanlarda görülmüştür. Bu dönemde insanlar, evreni anlamlandırabilmek için evrenin doğuşu ile ilgili hayalî anlatımı olan halk hikâyeleri ortaya çıkarmışlardır, onlara mit denmiştir. Bu dönemin sözlü dönem ürünlerinde yazı kullanılmamaktadır. Şamanizm, Budizm, Maniheizm gibi dinlerin etkisi vardır. Bu döneme ait olan;

"Yağlı otın öçürgen

Toydın anı köçürgen

İşler üzüp keçürgen

Teğdi okı öldürü "

Günümüz Türkçesiyle;

"Ölüm onu yeri yıkarak bastırdı

O düşman ateşini söndüren

Düşmanları kararlarından

Çıkartıp göç ettiren"

"sagu" örneğinden de yola çıkılarak İslamiyetin kabulünden önceki Türk edebiyatında saf, arı Türkçenin kullanıldığı söylenebilir.

Bu bilgilerden yola çıkılarak İslamiyetin kabulünden önceki Türk edebiyatı ürünleri için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Aruz ölçüsü kullanılmaktadır.
- B) Doğanın arka plana itildiği bir şiir anlayışı vardır.
- C) Şiirlerin dili yabancı etkilerden uzaktır.
- D) Eserlerinin yazarı bellidir.
- E) Eserler tek bir dinin etkisiyle oluşur.

1. 19. yüzyıl ortalarında inşasına başlanan Çakı-
I
rağa Konağı'nın yapımı 20 yıl kadar sürmüş-
II
tür. Bu harikulade yapı Türk ahşap işçiliği-
III
nin en güzel örneklerinden biridir. Kalem işi
süslemeler ile ünlü konağımız neredeyse 20 yıl
süren itinalı bir restarasyondan sonra 1995'te
IV V
eski ihtişamına kavuşmuştur.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bir Türk Dili kurultayı, 26 Eylül 1932 tarihinde toplanır. Türk Dil Kurumu'nun aynı yılın 12 temmuz günü kurulduğu göz önüne alınırsa, ilk Kurultay çalışmalarının nasıl hızlı yürütüldüğü daha iyi anlaşılacaktır. Bu hızın nedeni Cumhuriyet'imizin kurucu kadrolarının dil konusuna verdikleri büyük önemdir.

Bu parçada;

- I. "kurultayı" kelimesinin yazımı yanlıştır.
II. "Türk Dil Kurumu'nun" ifadesinde kesme işaretinin kullanımı doğrudur.
III. "12 temmuz" ifadesinde "temmuz" kelimesinin küçük harfle yazılması yanlıştır.
IV. "alınırsa" kelimesinden sonra virgül kullanımı yanlıştır.
V. "Bütün cümlelerin sonunda nokta (.) işaretinin kullanımı doğrudur.

ifadelerinden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

- Kurum, kuruluş ve iş yeri adları açılımı ile yazıldığı bu adlara getirilen çekim ekleri kesme işareti ile ayrılmaz.

(Güzel Sanatlar Akademisinin)

(Türk Tarih Kurumuna)

- Bir cümlede se,sa ekin-den sonra sıralama yoksa virgül (,) kullanımı doğru değildir.

(Sıcaktan bunalırsan asla dışarı çıkma.)

(Yaptıklarını görmezden gelersen her zaman onlar yapmaya devam eder.)

- Kale, han, hamam, konak, saray gibi ifadeler özel isim ile birlikte kullanıldığında büyük harfle başlar ve gelen çekim eki kesme işareti ile ayrılır.

(Ankara Kalesi'nin)

(Dolmabahçe Sarayı'nın)

- Rakamlara getirilen de, da eki kesme işareti ile ayrılır ve gerektiğinde ses olayına uyar.

(1984'te)

- Yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) getirilir. (Gecenin sessizliğinde kendi iç sesini dinlemek bazen yorucu olabiliyor.)

3. I. Anadolu'da gelişen Türkçe, komşularını da kültür, dil, ticaret gibi yönlerden etkilemiştir.
II. Yapılacak yemeklerinin görünümü kadar tadının da iyi olması için çabalıyordu.
III. Onu burada görmek de kısmetinde varmış.
IV. Okulda yapılan seminerlere her zaman katılmayı da gönülden istiyor.
V. Burada rahat ettiğini söyleyip sürekli buraya uğrayacağını da belirtti.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde "de, da" bağlacının yazımı ile ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Geçen gün bir özlü söz okudum ve bu sözden çok etkilendim.

Bu söz şuydu:

("Hayatta acı çekmek ve yenilgiye uğramak da vardır. Bundan kimse kaçamaz ama düşlerimiz uğrunda verdiğimiz mücadelelerde kimi çarpışmaları kaybetmek, ne uğruna savaştığımızı hiç bilmeden yenilgiye uğramaktan iyidir.")

Bu cümledeki parantez içinde kullanılan noktalama işaretinin kullanım amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özel olarak vurgulanmak istenen sözü belirtmek
B) Cümledeki anlamı tamamlayan ek bilgileri vurgulamak
C) Başka bir kimseden aktarılan sözü belirtmek
D) Açıklama yapılacağını ifade etmek
E) Cümle içinde yer alan ara sözleri belirtmek

5. Küçük Ağa romanında Akşehir'de başlayıp gelişen olaylar; Kuvayı Milliye'nin oluşmaya başladığı yıllardan başlayıp Çerkez Ethem birliklerinin Kütahya önünde bozguna uğratılıp dağılması olayına kadar uzanmaktadır.

Bu cümle için;

- I. Cümle sona erdiği için nokta kullanılmıştır.
- II. Özel isimlere gelen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılmıştır.
- III. "olaylar" sözcüğünden sonra vurgulama amacıyla noktalı virgül kullanılmıştır.

ifadelerinden hangilerinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

6. (I) Reşat Nuri Güntekin'in ünlü romanlarından biri, Çalıkuşu'dur. (II) Aşk acısını öğretmenlik yaparak unutmaya çabalayan Feride'nin öyküsünü okuruz bu eserde. (III) Feride ile birlikte Anadolu'nun küçük köylerini, kasabalarını dolaşırız. (IV) Çalıkuşu hem güzel bir romandır, hem de ülkemiz insanları üzerine mükemmel gözlemlerde sunar. (V) Üstelik bir çırpıda okunacak kadar sürükleyici bir eserdir.

Numaralanmış cümlelerin hangisi imla ve noktalama bakımından yanlıştır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

7. Bitkiler konusunda en çok çalışılması gereken aylardan biri marttır. Kasımpatı çelenkleri, bu ayda yapılır. Orkidelerin saksıları bu ayda değiştirilir. Güllere kalem aşısı vurma mevsimi de yine bu aydır. Gümüş çiçeği, şebboy, çarkı felek, aslan ağzı gibi çiçeklerin açık havada tohumları bu ayda ekilir. Yine soğanlı bitkilerin kökleri bu ayda toprağa gömülür.

Bu parçadaki kelimelerden hangilerinin yazımı yanlıştır?

- A) en çok – marttır
B) bu ayda – çarkı felek
C) aslan ağzı – çarkı felek
D) marttır – şebboy
E) mevsimi de - bu ayda

- Özel isimlere gelen çekim ekleri kesme işareti ile ayrılır.

(Ankara'nın ilçeleri)

- Yüklemden uzak kalan ögeyi vurgulamak için virgül (,) kullanılır.

(Sevgi, herkesin yüreğinde taşıması gereken ama ağır bir sorumluluğa sahip olan bir duygudur.)

- İkili bağlaçların arasında noktalama işareti kullanılmaz.

(Ya onu ya seni bu işte çalıştıracam.)

- Bitki isimlerini oluşturan birleşik sözcüklerden her ikisi veya ikincisi birleşme sırasında anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik sözcükler bitişik yazılır.

(akşamsefası)

(camgüzeli)

- Uzun çizginin (–) diğer adı konuşma çizgisidir. Diyaloglarda satır başında kullanılır.

Ne alacaksınız?

– Bir defter istiyorum.

- Ölçülerin kısaltmalarında nokta kullanılmaz.

(km)

(kg)

- Tarihî olaylar büyük harfle yazılır.

(İstanbul'un Fethi)

8. Tatvan'a 40 km uzaklıktaki Ahlat Mezarlığı'nın
I II
dünyanın en büyük açık hava müzelerinden
III
biri olduğunu söylemek isterim. Malazgirt Za-
IV
feri'nden sonra 300 bin kişilik nüfusa ulaşan

Ahlat, Selçuklu mezar taşı sanatının en güzel

örneklerinin sergilendiği bir yerdir. Geniş bir

alana yayılan mezarlıkta 7000'den çok me-
V

zar bulunmaktadır.

Numaralanmış söz ve sözcük gruplarından hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

9. Yaşlı adama acıdım. Uzun uzun düşünmeye gerek görmeden yüzüme kuşkuyla bakan adama:

( ) Bakın aklıma ne geldi Zahar Petroviç, dedim. Hepsini size armağan etmiş olayım.

( ) Nasıl hepsini ? Kitapların hepsini mi ?

( ) Evet.

( ) Kendi tarafımdan mı?

( ) Evet sizin tarafınızdan.

( ) Yani kitapları ben kendi adıma mı vereceğim?

Bu parçadaki parantez ile gösterilen yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilebilir?

A) Kısa çizgi   B) Tırnak işareti

C) Parantez   D) Tek tırnak

E) Uzun çizgi